ACTA UNIVERSITATIS WRATISLAVIENSIS
No 3946
PRZEGLĄD PRAWA I ADMINISTRACJI CXIX
WROCŁAW 2019
DOI: 10.19195/0137-1134.119.16

KRZYSZTOF ECKHARDT
ORCID: 0000-0003-3338-9836
WSPiA Rzeszowska Szkoła Wyższa

NAJWYŻSZA RADA SPRAWIEDLIWOŚCI UKRAINY*

Abstrakt: W 2016 roku znowelizowano Konstytucję Ukrainy w obszarze wymiaru sprawiedliwości. Elementem tej nowelizacji była gruntowna reorganizacja organu mającego w swych kompetencjach przedstawianie Prezydentowi kandydatur na sędziów i sprawy związane z postępowaniami dyscyplinarnymi wobec sędziów. Nowelizacja ta uwzględniła w znacznej mierze zalecenia formułowane przez instytucje Rady Europy dotyczące jego składu i zasad działania. Opracowanie przedstawia genezę, skład, kompetencje, zasady i praktykę funkcjonowania Najwyższej Rady Sprawiedliwości na Ukrainie.

Słowa kluczowe: Ukraina, wymiar sprawiedliwości, Najwyższa Rada Sprawiedliwości, powoływanie sędziów, odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów

1. GENEZA I POZYCJA USTROJOWA NAJWYŻSZEJ RADY SPRAWIEDLIWOŚCI[1]

We wrześniu 2016 roku weszła w życie uchwalona 2 czerwca tego samego roku nowelizacja Konstytucji Ukrainy dotycząca organów wymiaru sprawiedliwości[2]. Jej celem było wzmocnienie konstytucyjnych gwarancji niezawisłości sędziowskiej, w czym znaczącą rolę ma odgrywać Najwyższa Rada Sprawiedliwości (Вища рада правосуддя), mająca w swych kompetencjach przedstawianie Prezydentowi kandydatur na sędziów i sprawy związane z postępowaniami dyscyplinarnymi wobec sędziów.

Uchwalając 28 czerwca 1996 roku Konstytucję Ukrainy, powołano organ pod nazwą Najwyższa Rada Sądownictwa (Вища рада юстиції).

* Na Ukrainie rada sądownictwa do 2016 roku nosiła nazwę Вища рада юстиції (Najwyższa Rada Sądownictwa), a po 2016 roku Вища Рада Правосуддя (Najwyższa Rada Sprawiedliwości). W polskiej doktrynie występujące w tych nazwach określnie „вища" dość konsekwentnie tłumaczone jako „najwyższa".

[1] Na temat wcześniejszych etapów historii powoływania sędziów na Ukrainie zob. *Peredumovi ta konstitucijnij proces stvorennâ VRÛ*, http://hcj.gov.ua/page/peredumovy-ta-konstytuciynyy-proces-stvorennya-vryu (dostęp: 29.09.2019).

[2] Zakon Ukraïni Pro vnesennâ zmin do Konstituciï Ukraïni (ŝodo pravosuddâ) (Vidomosti Verhovnoï Radi (VVR), 2016, nr 28, st. 532).

© for this edition by CNS

Artykuł 131 Konstytucji stanowił:

> Na Ukrainie istnieje Najwyższa Rada Sądownictwa, do kompetencji której należy:
> 1) składanie wniosków o powoływanie i odwoływanie sędziów;
> 2) orzekanie w sprawie naruszenia przez sędziów i prokuratorów zakazu łączenia stanowisk;
> 3) orzekanie o odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów Sądu Najwyższego Ukrainy, sędziów najwyższych sądów szczególnych oraz rozpatrywanie skarg na orzeczenia o pociągnięciu do odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów sądów apelacyjnych oraz sądów obwodowych i rejonowych, a także prokuratorów.
>
> Najwyższa Rada Sądownictwa składa się z dwudziestu członków. Rada Najwyższa Ukrainy, Prezydent Ukrainy, zjazd ogólny sędziów Ukrainy, zjazd ogólny adwokatów Ukrainy, zjazd ogólny przedstawicieli wyższych szkół prawniczych oraz placówek naukowych delegują po trzech członków Najwyższej Rady Sądownictwa, a dwóch członków — ogólnoukraińska konferencja pracowników prokuratury. W skład Najwyższej Rady Sądownictwa wchodzą z urzędu Przewodniczący Sądu Najwyższego Ukrainy, Minister Sprawiedliwości Ukrainy i Prokurator Generalny Ukrainy[3].

Prawie dwa lata później, 15 stycznia 1998 roku, uchwalono ustawę o Najwyższej Radzie Sądownictwa[4]. Jej pierwsze posiedzenie odbyło się 31 marca 1998 roku[5].

Komisja Wenecka w opinii przyjętej na osiemdziesiątej czwartej sesji plenarnej, odbywającej się 15–16 października 2010 roku, sformułowała wiele zastrzeżeń odnoszących się do treści wskazanej ustawy o Najwyższej Radzie Sądownictwa i konstytucyjnej podstawy jej uchwalenia[6]. Dotyczyły one między innymi zbyt szerokiego w stosunku do art. 131 Konstytucji ustawowego zakresu kompetencji Rady, ale przede wszystkim jej składu. Zdaniem Komisji trzech (spośród dwudziestu) członków wybieranych przez samorząd sędziowski to liczba zdecydowanie niewystarczająca. Komisja stwierdziła, że wprawdzie w starszych demokracjach zdarza się, iż władza wykonawcza ma decydujący wpływ na powoływanie sędziów, ale nowe demokracje nie miały jeszcze szans na ukształtowanie tradycji mogących zapobiegać nadużyciom w tym względzie. Dlatego potrzebne są w nich wyraźne przepisy konstytucyjne, które to gwarantują. Szczególne obawy Komisji wzbudziło włączenie w skład Najwyższej Rady Sądownictwa Prokuratora Generalnego ze względu na ryzyko, że nie będzie on działał bezstronnie wobec sędziów.

Opinia, o której mowa, została wydana, mimo że ustawa przewidywała, iż znaczna część członków Rady, powoływanych przez różne podmioty, powinna być sędziami (lub sędziami w stanie spoczynku) z co najmniej piętnastoletnim stażem[7].

---

[3] Zob. *Konstytucja Ukrainy*, przeł. E. Toczek, Warszawa 1999, s. 77.

[4] Zakon Ukraïni vìd 15.01.1998 Pro Viŝu radu ûsticiï (Vidomosti Verhovnoï Radi Ukraïni (VVR), 1998, nr 25, st. 146).

[5] Zob. *Peredumovi ta konstitucijnij…*

[6] Tekst opinii: www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2010)029-e (dostęp: 29.09.2019).

[7] Na temat składu Najwyższej Rady Sądownictwa i Najwyższej Rady Sprawiedliwości zob. Û.O. Kostkina, *Sklad Viŝoï Radi Pravosuddâ: problemni pitannâ normativnoï reglamentaciï*, „Časopis Civil′nogo i Kriminal′nogo Sudočinstva" 2016, nr 6, s. 124–132.

© for this edition by CNS

Niezależność Najwyższej Rady Sądownictwa budziła wątpliwości także ukraińskich sędziów. W badaniach przeprowadzonych w 2007 roku większość ankietowanych sędziów nie oceniała wysoko poziomu zaufania do tego organu. Działalność Najwyższej Rady Sądownictwa krytykowano także w doktrynie i w uchwałach Zjazdu Sędziów Ukrainy[8].

W wyniku nowelizacji Konstytucji z 2016 roku w miejsce Najwyższej Rady Sądownictwa powołano Najwyższą Radę Sprawiedliwości[9] ze zmienionymi kompetencjami i składem.

Zgodnie z art. 1 ustawy o Najwyższej Radzie Sprawiedliwości jest ona

kolegialnym, niezależnym organem konstytucyjnym władzy państwowej i sądownictwa na Ukrainie, który na stałe działa w celu zapewnienia niezależności sądownictwa i jego funkcjonowania na zasadach odpowiedzialności wobec społeczeństwa, tworzenia etycznego i wysoce profesjonalnego korpusu sędziów, przestrzegania norm Konstytucji i ustaw Ukrainy, a także etyki zawodowej w pracy sędziów i prokuratorów[10].

Zdaniem ukraińskiej doktryny Najwyższa Rada Sprawiedliwości ma być „buforem pomiędzy władzą sądowniczą a innymi rodzajami władzy”[11].

2. SKŁAD I ORGANIZACJA NAJWYŻSZEJ RADY SPRAWIEDLIWOŚCI

Nowelizacja Konstytucji z 2016 roku w znacznej mierze uwzględniła zalecenia formułowane przez instytucje Rady Europy (Zgromadzenie Parlamentarne, Komitet Ministrów, Europejski Trybunał Praw Człowieka, Komisję Wenecką itp.) w zakresie reformy sądownictwa na Ukrainie. W tym także te, które dotyczyły składu Najwyższej Rady Sądownictwa (Sprawiedliwości)[12]. W szczególności chodzi o rekomendacje dotyczące:

---

[8] Zob. C.V. Priluc′kij, *Samoorganizaciâ sudovoï vladi âk novitnij pravovij institut rozvinutoï demokratiï*, „Sudova Apelâicâ” 2009, nr 1, s. 124–135.

[9] Na temat rozumienia w doktrynie ukraińskiej takich pojęć jak: „правосуддя” „судівництво”, „судова влада”, „судова система”, „судоустрій”, „система судів”, „судове право”, „юстиця” — zob. V. Rešota, *Problemi viznačennâ osnovnih ponât′ u sferi zdijsnennâ pravosuddâû*, „Visnik L′vivs′kogo universitetu. Seriâ ûridična” 2016, nr 62, s. 119–127; S.G. Štogun, *Sudova reforma či kosmetičnij remont sistemi sudovoï vladi?*, „Časopis Nacional′nogo universitetu Ostroz′ka akademiâ” 2016, nr 2, s. 1–13.

[10] Zakon Ukraïni vìd 21.12.2016 Pro Viŝu radu pravosuddâ (Vidomosti Verhovnoï Radi (VVR), 2017, nr 7–8, st. 50, zì zmìnami.

[11] Û.S. Šemšuenko, *Sudova reforma v Ukraïni u svitli ɛvropejs′kogo dosvidu: konstitucijnij aspekt*, „Časopis Civil′nogo i Kriminal′nogo Sudoinstva” 2016, nr 6, s. 55.

[12] Zob. I.M. Benedisûk, *Ŝodo novih konstitucijnih povnovažen′ ta porâdku formuvannâ Viŝoï radi pravosuddâ*, „Visnik Verhovnogo Sudu Ukraïni” 2016, nr 4, s. 16.

© for this edition by CNS

1. ustanowienia niezależnego od władzy wykonawczej i ustawodawczej organu, który odpowiadałby za powoływanie i awansowanie sędziów,

2. zapewnienia, aby większość członków takiego organu stanowili sędziowie,

3. zapewnienia wybieralności pozostałych jego członków „spośród innych wybitnych prawników, profesorów uniwersyteckich o znacznym stażu pracy lub zwykłych obywateli”[13].

Zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 131 Konstytucji Najwyższa Rada Sprawiedliwości składa się z dwudziestu jeden członków, z których dziesięciu wybiera zjazd sędziów Ukrainy spośród sędziów w stanie czynnym i w stanie spoczynku, dwóch wyznacza Prezydent, także po dwóch wybierają: Rada Najwyższa, zjazd adwokatów Ukrainy, ogólnoukraińska konferencja prokuratorów oraz przedstawiciele prawniczych wyższych uczelni i instytutów naukowych. Z urzędu w skład Rady wchodzi Prezes Sądu Najwyższego Ukrainy. Zasady wyboru określa ustawa z 21 grudnia 2016 roku o Najwyższej Radzie Sprawiedliwości.

Członkiem Najwyższej Rady Sprawiedliwości może zostać obywatel Ukrainy mający nie mniej niż trzydzieści pięć lat, władający językiem państwowym, mający wyższe wykształcenie prawnicze, staż w zawodzie prawniczym nie mniejszy niż piętnaście lat i spełniający kryteria neutralności politycznej.

Funkcję członka Rady sprawuje się zawodowo. W swej działalności w Radzie i poza nią członkowie Rady powinni dotrzymywać standardów etycznych obowiązujących sędziów.

Nie może zostać członkiem Najwyższej Rady Sprawiedliwości osoba, która:

1. jest członkiem partii politycznej (albo jest w niej zatrudniona) lub innej organizacji, która ma cele polityczne albo bierze udział w działalności politycznej,

2. została wybrana na pochodzące z wyboru stanowisko w organach władzy państwowej (innej niż sądowej) lub organie samorządu terytorialnego, sprawuje mandat przedstawicielski,

3. bierze udział w organizacji lub finansowaniu kampanii politycznych albo innych działań politycznych.

Członkostwo w Radzie jest niepołączalne z zajmowaniem jakiegokolwiek stanowiska w organach władzy państwowej lub organach samorządu terytorialnego, w organach samorządu sędziowskiego, adwokackiego czy prokuratorskiego, a także z mandatem deputowanego ludowego Ukrainy, deputowanego Rady Najwyższej Autonomicznej Republiki Krym, rady okręgowej, rejonowej, miejskiej, wiejskiej itp., z działalnością gospodarczą, jakimkolwiek innym płatnym zatrudnieniem (z wyjątkiem funkcji Prezesa Sądu Najwyższego), wykonywaniem jakiejkolwiek innej działalności zarobkowej albo otrzymywaniem innego wynagrodzenia oprócz wynagrodzenia członka Najwyższej Rady Sprawiedliwości (z wyjątkiem pracy w charakterze wykładowcy, prowadzenia działalności naukowej lub twórczej i po-

[13] D.V. Mandičev, *Misce Višoï Kvalifikacijnoï Komisiï Suddiv ta Višoï Radi Pravosuddâ v organizacii roboti gospodars'kih sudiv*, „Pravo i Vezpeka” 2017, nr 2b, s. 43–44.

© for this edition by CNS

bierania za nią wynagrodzenia). Członek Rady nie może także wchodzić w skład organu kierowniczego lub rady nadzorczej osoby prawnej, której celem jest osiąganie zysku. Nie może należeć do partii politycznej, związków zawodowych, brać udziału w jakiejkolwiek działalności politycznej.

Posiadane przez siebie akcje albo inne „prawa korporacyjne", prawa majątkowe związane z działalnością osób prawnych nastawionych na zysk członek rady zobowiązany jest odsprzedać albo na czas kadencji przekazać osobie trzeciej (bez prawa wydawania instrukcji co do zarządzania nimi). Może jednak otrzymywać od nich dywidendy i inne „pasywne dochody".

Zjazd sędziów, zjazd adwokatów, ogólnoukraińska konferencja prokuratorów, zjazd przedstawicieli prawniczych wyższych uczelni i instytucji naukowych wybierają członków Rady większością głosów wybranych delegatów w drodze tajnego głosowania.

Sposób wyboru delegatów na zjazd sędziów, adwokatów czy ogólnoukraińską konferencję prokuratorów określają odrębne ustawy. Ustawa o Najwyższej Radzie Sprawiedliwości stanowi, że w zjeździe przedstawicieli prawniczych wyższych uczelni i instytucji naukowych bierze udział po dwóch przedstawicieli każdej z nich (chodzi o uczelnie mające prawo nadawania dyplomu magistra od co najmniej dziesięciu lat i spełniające inne warunki określone w ustawie).

Prezydent wyznacza członków Najwyższej Rady Sprawiedliwości w rezultacie przeprowadzonego konkursu, a Rada Najwyższa w trybie przewidzianym swoim regulaminem[14].

Zgodnie z Konstytucją kadencja wybranych (powołanych) członków Najwyższej Rady Sprawiedliwości trwa cztery lata. Ta sama osoba nie może sprawować funkcji członka Rady przez dwie kolejne kadencje.

Ustawa zawiera zamknięty katalog przyczyn odwołania z urzędu członka Rady i wygaśnięcia jego pełnomocnictw. Usunięcie członka Rady z jej składu następuje na skutek decyzji organu, który go wybrał, podjętej na wniosek Rady (za wystąpieniem z wnioskiem o odwołanie musi głosować co najmniej czternastu członków).

Przewodniczący i zastępca przewodniczącego Najwyższej Rady Sprawiedliwości wybierani są spośród jej członków większością konstytucyjnego składu Rady na okres dwóch lat (zastępca na wniosek przewodniczącego).

Dla rozpatrywania spraw dyscyplinarnych sędziów Rada tworzy ze swojego składu Izby Dyscyplinarne. Ich liczba i skład zależy od decyzji Rady. Ustawa wskazuje jedynie, że w skład każdej Izby powinno wchodzić co najmniej czterech członków Rady i w miarę możliwości co najmniej połowa z nich powinna być sędziami.

[14] Zakon Ukraïni vid 10.02.2010 Pro Reglament Verhovnoï Radi Ukraïni (Vidomosti Verhovnoï Radi Ukraïni (VVR), 2010, nr 14–15, nr 16–17, st. 133, zì zmìnami).

© for this edition by CNS

Artykuł 130 Konstytucji Ukrainy stanowi, że Najwyższa Rada Sprawiedliwości co roku powinna przedstawiać propozycję dotyczącą zabezpieczenia w budżecie państwa wydatków na utrzymanie sądów[15].

3. KOMPETENCJE I PROCEDURA DZIAŁANIA NAJWYŻSZEJ RADY SPRAWIEDLIWOŚCI

Konstytucyjne kompetencje Najwyższej Rady Sprawiedliwości wynikające z art. 131 to:

— składanie wniosków o powoływanie sędziów,

— podejmowanie orzeczeń w sprawie naruszenia przez sędziów i prokuratorów zakazu łączenia stanowisk,

— rozpatrywanie skarg na decyzję właściwego organu o pociągnięciu do odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziego lub prokuratora,

— podejmowanie uchwał o odwołaniu sędziego z urzędu,

— wyrażanie zgody na zatrzymanie lub aresztowanie sędziego,

— podejmowanie uchwał o czasowym zawieszeniu sędziego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości,

— podejmowanie działań mających na celu zapewnienie niezawisłości sędziowskiej,

— podejmowanie uchwał w sprawie przeniesienia do innego sądu,

— wykonywanie innych kompetencji wyznaczonych przez Konstytucję lub ustawy[16].

Uchwały w sprawie wystąpienia do Prezydenta o powołanie sędziego Najwyższa Rada Sprawiedliwości podejmuje po rozpatrzeniu rekomendacji Najwyższej Komisji Kwalifikacyjnej Sędziów Ukrainy. Kandydat na sędziego zapraszany jest na posiedzenie na którym rozpatrywana jest jego sprawa.

Najwyższa Komisja Kwalifikacyjna Sędziów Ukrainy jest stałym organem działającym na podstawie ustawy o ustroju sądów i statusie sędziów[17]. W jej skład wchodzi ośmiu sędziów wybranych przez zjazd sędziów Ukrainy spośród sędziów mających co najmniej dziesięcioletni staż albo sędziów w stanie spoczynku, dwóch członków wybranych przez zjazd przedstawicieli prawniczych uczelni i instytutów naukowych, dwóch wybranych przez zjazd adwokatów Ukrainy, pod dwóch wskazanych spoza grona sędziów przez Komisarza Rady Najwyższej do spraw praw człowieka oraz Szefa Państwowej Administracji Sądowej.

[15] Û.O. Kostkina, *Vzaemodiâ višoï radi pravosuddâ z organami deržavnoï vladi, organami suddivs'kogo samovrâduvannâ ta inšimi subektami prava*, „Visnik Kriminal′nogo Sudoinstva" 2016, nr 4, s. 145.

[16] Zob. także O.V. Sovgirâ, N.G. Šuklina, *Konstitucijne pravo Ukraïni*, Kiïv 2018, s. 426.

[17] Zakon vid 02.06.2016 Pro sudoustrij i status suddiv (Vidomosti Verhovnoï Radi (VVR), 2016, nr 31, st. 545, zì zmìnami).

© for this edition by CNS

Podobnie jak w przypadku Najwyższej Rady Sprawiedliwości kadencja członków Komisji trwa cztery lata i nie może być sprawowana dwukrotnie z rzędu. Organ działa w składzie dwóch izb po ośmiu członków każda.

Komisja prowadzi rejestr stanowisk sędziowskich, w tym stanowisk nieobsadzonych. Do jej kompetencji należy między innymi dobór kandydatów na sędziów, przeprowadzanie odpowiednich egzaminów i wydawanie rekomendacji dotyczących przeniesienia sędziego (z wyjątkiem przeniesienia dyscyplinarnego). Określa ona także potrzeby dotyczące szkolenia kandydatów na sędziów w Państwowej Szkole Sędziów Ukrainy.

Ustawa stanowi, że kandydat na sędziego musi być obywatelem Ukrainy mającym nie mniej niż 30 i nie więcej niż 65 lat, wyższe wykształcenie prawnicze, co najmniej pięcioletni staż zawodowy w sferze prawa, być kompetentny, mieć nieskazitelny charakter i władać językiem ojczystym.

Nie może zostać sędzią obywatel, który:

— nie ma zdolności do czynności prawnych lub ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych,

— cierpi na przewlekłą chorobę psychiczną lub inną, która utrudnia wykonywanie funkcji w zakresie wymiaru sprawiedliwości,

— był karany, a jego wyrok nie został zatarty.

Postępowanie w sprawie obsadzenia stanowiska sędziego na Ukrainie obejmuje piętnaście etapów wyliczonych w ustawie (art. 70).

Wynika z niej, że Najwyższa Komisja Kwalifikacyjna Sędziów Ukrainy zajmuje się bezpośrednią organizacją i realizacją doboru kadr dla wymiaru sprawiedliwości, natomiast Najwyższa Rada Sprawiedliwości podejmuje ostateczne decyzje w sprawie powoływania sędziów[18].

W doktrynie wyrażany jest pogląd, że rola Prezydenta Ukrainy w procedurze powoływania sędziów ma czysto ceremonialny charakter, jednak przepisy prawa nie przewidują żadnej procedury postępowania w sytuacji, gdyby uchylał się on od obowiązku powołania konkretnego sędziego objętego wnioskiem Najwyższej Rady Sprawiedliwości[19].

Postępowanie w sprawie naruszania przez sędziego lub prokuratora zakazu łączenia stanowisk Najwyższa Rada Sprawiedliwości prowadzi na skutek pisemnego zawiadomienia spełniającego warunki określone w ustawie. Sprawa rozpatrywana jest na posiedzeniu Rady z udziałem sędziego lub prokuratora, którego dotyczy, i jego pełnomocnika. Mają oni prawo składania wyjaśnień, zadawania pytań, składania wniosków itp.

Uznanie w wyniku przeprowadzonego postępowania, że sędzia naruszył zasadę niepołączalności skutkuje podjęciem przez Radę uchwały o usunięciu go ze stanowiska.

---

[18] D.V. Mandičev, *op. cit.*, s. 46.

[19] *Ibidem*, s. 142.

© for this edition by CNS

Postępowania dyscyplinarne wobec sędziów prowadzą Izby Dyscyplinarne Najwyższej Rady Sprawiedliwości. Co do zasady rozpatrywanie spraw dyscyplinarnych odbywa się na publicznych posiedzeniach z udziałem sędziego, którego sprawa dotyczy, skarżącego i ich pełnomocników.

Kary dyscyplinarne, jakie może orzec Rada, to:

— upomnienie,

— nagana z pozbawieniem prawa do uposażenia przez jeden miesiąc,

— surowa nagana z pozbawieniem prawa do uposażenia przez trzy miesiące,

— tymczasowe odsunięcie (na okres od jednego do sześciu miesięcy) od sprawowania wymiaru sprawiedliwości z koniecznością odbycia obowiązkowego szkolenia w Państwowej Szkole Sędziów Ukrainy w celu podwyższenia kwalifikacji oraz poddanie ocenie kwalifikacyjnej w celu potwierdzenia zdolności do sprawowania funkcji w określonym sądzie,

— przeniesienie do sądu niższej instancji,

— usunięcie sędziego z urzędu.

Od orzeczenia Izby Dyscyplinarnej przysługuje odwołanie do Najwyższej Rady Sprawiedliwości. Skarga może być złożona w ciągu trzydziestu dni od orzeczenia Izby, a rozpatrzona ma być przez Radę w ciągu sześćdziesięciu dni od złożenia. W jej rozpatrywaniu nie biorą udziału członkowie Rady wchodzący w skład Izby Dyscyplinarnej, która wymierzyła karę.

Decyzja Rady podjęta w następstwie rozpatrzenia skargi na orzeczenie Izby Dyscyplinarnej może być uchylona w przypadkach przewidzianych ustawą przez sąd. Wówczas sprawa podlega ponownemu rozpatrzeniu przez Najwyższą Radę Sprawiedliwości na posiedzeniu plenarnym.

Najwyższa Rada Sprawiedliwości rozpatruje także skargi prokuratorów dotyczące decyzji o pociągnięciu ich do odpowiedzialności dyscyplinarnej przez wskazane ustawowo organy. Procedura postępowania w tych sprawach jest analogiczna do opisanej procedury rozpatrywania skargi na orzeczenie Izby Dyscyplinarnej.

Na posiedzeniach Najwyższej Rady Sprawiedliwości rozpatrywane są sprawy dotyczące zwolnienia z wykonywania funkcji sędziego nie tylko z powodów dyscyplinarnych, ale także innych przewidzianych przez Konstytucję Ukrainy w art. 126, w szczególności chodzi o:

— niemożność sprawowania funkcji z powodu stanu zdrowia,

— naruszenie zasady niełączenia funkcji,

— systematyczne naruszanie obowiązków w sposób niezgodny ze statusem sędziego,

— rezygnację sędziego,

— niezgoda sędziego na przeniesienie do innego sądu w przypadku likwidacji lub reorganizacji sądu, w którym sędzia ten zajmuje stanowisko,

— naruszenie obowiązku wskazania źródła pochodzenia majątku sędziego.

W kompetencjach Najwyższej Rady Sprawiedliwości pozostaje wyrażanie zgody na zatrzymanie lub aresztowanie sędziego. Umotywowany, wskazujący

© for this edition by CNS

konkretne fakty i dowody wniosek o wyrażenie takiej zgody może złożyć Prokurator Generalny lub jego zastępca. Jest on rozpatrywany przez Radę nie później niż w ciągu pięciu dni od jego wpłynięcia.

Rada może tymczasowo zawiesić sędziego w wykonywaniu obowiązków: w związku z oskarżeniem w sprawie karnej; podczas postępowania w sprawie oceny kwalifikacyjnej; w wyniku zastosowania kary dyscyplinarnej. Podejmuje również uchwały o przeniesieniu sędziego do innego sądu na wniosek Najwyższej Komisji Kwalifikacyjnej Sędziów Ukrainy bądź na podstawie orzeczenia w sprawie dyscyplinarnej.

4. PRAKTYKA USTROJOWA

Na podstawie ustawy o zmianie Konstytucji Ukrainy z 2 czerwca 2016 roku członkowie Najwyższej Rady Sądownictwa pełniący funkcje w dniu wejścia jej w życie wykonywali uprawnienia członków Najwyższej Rady Sprawiedliwości do zakończenia swoich kadencji, nie dłużej jednak niż do 30 kwietnia 2019 roku.

Ustawa o Najwyższej Radzie Sprawiedliwości weszła w życie 2 stycznia 2017 roku. W tym samym miesiącu Rada uchwaliła swój Regulamin[20] przewidujący procedury jej działania, odpowiadające zmienionej Konstytucji i ustawom.

W 2017 roku pierwszy raz w drodze konkursu przeprowadzono nabór sędziów do Sądu Najwyższego. Najwyższa Rada Sprawiedliwości złożyła do Prezydenta wnioski o powołanie stu siedemnastu sędziów Sądu Najwyższego spośród stu dwudziestu kandydatów rekomendowanych przez Najwyższą Komisję Kwalifikacyjną Sędziów Ukrainy[21].

Ze sprawozdania z działalności w 2018 roku[22] wynika, że Rada ogółem wystąpiła do Prezydenta z 396 wnioskami o powołanie sędziów (w roku 2017 było ich 857).

W wyniku postępowań dyscyplinarnych Rada usunęła z zawodu czterdziestu dziewięciu sędziów (w 2017 roku 127 sędziów).

Aktywność Najwyższej Rady Sprawiedliwości we wszystkich obszarach kompetencji jest zdecydowanie wyższa niż poprzedniczki, Najwyższej Rady Sądownictwa, ale ocena powodzenia reformy ukraińskiego wymiaru sprawiedliwości w części dotyczącej funkcjonowania Rady bez wątpienia będzie możliwa dopiero po upływie dłuższego czasu.

---

[20] Reglament Vìšoï radi pravosuddâ vid 24 sìčnâ 2017 roku nr 52/0/15-17, zì zmìnami, http://www.vru.gov.ua/legislative_acts/28 (dostęp: 24.07.2018).

[21] Zob. *Informacja o rezultatach działalności Najwyższej Rady Sprawiedliwości w 2018 roku*, http://www.vru.gov.ua/statistics/100- (dostęp: 29.09.2019).

[22] *Ibidem*.

© for this edition by CNS

UKRAINE — SUPREME COUNCIL OF JUSTICE

Summary

In 2016, the Constitution of Ukraine was amended in the area of the judiciary. This amendment contained a thorough reorganisation of the body competent in matters related to disciplinary proceedings against judges and entitled to submit candidates for judges to the President. This amendment implemented most of the recommendations formulated by the institutions of the Council of Europe regarding the composition and operating principles of this body. The study presents the genesis, composition, competences, principles and practice of the functioning of the Supreme Council of Justice in Ukraine.

Keywords: Ukraine, judiciary, Supreme Council of Justice, appointment of judges, disciplinary liability of judges

BIBLIOGRAFIA

Benedisûk I.M., *Ŝodo novih konstitucijnih povnovažen' ta porâdku formuvannâ Višoï radi pravosuddâ*, „Visnik Verhovnogo Sudu Ukraïni" 2016, nr 4.

Kostkina Û.O., *Sklad Višoï Radi Pravosuddâ: problemni pitannâ normativnoï reglamentaciï*, „Časopis Civil′nogo i Kriminal′nogo Sudočinstva" 2016, nr 6.

Kostkina Û. O., *Vzaємodiâ višoï radi pravosuddâ z organami deržavnoï vladi, organami suddivs'kogo samovrâduvannâ ta inšimi subєktami prava*, „Visnik Kriminal′nogo Sudočinstva" 2016, nr 4.

Mandičev D.V., *Misce Višoï Kvalifikacijnoï Komisiï Suddiv ta Višoï Radi Pravosuddâ v organizaciï roboti gospodars'kih sudiv*, „Pravo i Vezpeka" 2017, nr 2b.

Priluc′kij C.V., *Samoorganizaciâ sudovoï vladi âk novitnij pravovij institut rozvinutoï demokratiï*, „Sudova Apelâicâ" 2009, nr 1.

Rešota V., *Problemi viznačennâ osnovnih ponât' u sferi zdijsnennâ pravosuddâû*, „Visnik L′vivs′kogo universitetu. Seriâ ûridična" 2016, nr 62.

Sovgirâ O.V., Šuklina N.G., *Konstitucijne pravo Ukraïni*, Kiïv 2018.

Šemšučenko Û.S., *Sudova reforma v Ukraïni u svitli єvropejs'kogo dosvidu: konstitucijnij aspekt*, „Časopis Civil′nogo i Kriminal′nogo Sudočinstva" 2016, nr 6.

Štogun S.G., *Sudova reforma či kosmetičnij remont sistemi sudovoï vladi?*, „Časopis Nacional′nogo universitetu Ostroz′ka akademiâ" 2016, nr 2.

© for this edition by CNS